

njegovega napeva z divjostjo, ki nam grmi hkrati iz orkestra, izražajočega v nasprotju s peto besedo grozo situacije. Iz celega orkestralnega aparata in tudi iz najzamotnejših polifonskih stavkov seya jasnost in doni mogočnost, ki nam prešinja duh in čut.

Največja zasluga za proizvedenje gre neumornemu zborovodlji, gosp. *Mateju Hubadu*. S trdno voljo uvaja le-ta na koncertni oder svetovno priznana dela in neustrašeno premaga tudi najtežje ovire. Korekturo, ki si jo je dovolil pri št. 16. s tem, da je pridellil od baritonove arije sopranistinji, oziroma tenoristu one dele, katerim so deključine, oziroma ženinove besede za podlago, je odobravati, ker je ta prememba samo delu v korist. Orkestralni in zborovni del se je zvršil z navdušenjem in v vsakem oziru točno ter markantno. Izmed solistov omenjamo v prvi vrsti sopranistinjo *Franjo Vrhunčevu*. Nadarjena za dramatiške akcente, nam je podala deključino vlogo z ono priprostostjo, ki je prikupljiva in ki svedoči o idealnem vznosu resne umetnice. Za baladni ton baritonovega solista je bil gosp. *Bela Stuhec* srečno izbran; njegov glas je poln in metalskega zvoka. Gosp. *Anton Razinger* se je odlikoval v tenorovi vlogi vnovič kot proslavljeni čutapolni deklamator. „Glasbena Matica“ sme uvrstiti svoj zadnji koncert v vsakem oziru med najboljše produkcije, s katerimi se je doslej odličila; uspeh bodi njej in nam v vzpodbudo, da napredujemo še bolj in bolj. —oe—

Dr. Vatroslav Oblak je že zopet objavil dva učena spisa in sicer: 1.) Приносъ къмъ българската граматика (sep. odt. iz bolg. Sbornika za narodni umotvorenija, nauka i knižina XI^a), vel. 8°, 65. Tu se razpravljajo nekatera zamotana vprašanja bolg. glasoslovja, posebno mnogostoletni razvitek nosnih samoglasnikov. Pri tem je uporabil učeni naš rojak tudi nekoliko svojega dijalektičnega gradiva, nabranega v Macedoniji. — 2.) Einige Capitel aus der bulgarischen Grammatik. To je naslov prve polovice razprave v Jagičevem zborniku Archiv für slav. Phil., XVII., 129—185. Najvažnejše je tu poglavje o bolgar. ě, ker je zvezi s stslav. vprašanjem.

Južnoslovanski časopisi in knjige. Uredništvo je prejelo razen nekaterih številkk že objavljenih časopisov še te-le:

Starohrvatska prosvjeta. Glasilo hrvatskog starinarskog društva u Kninu, urednik *Frano Radić*, učitelj u Korčuli, izlazi četiri puta na godinu, predbrojba iznosi 8 kruna, koja se šalje upraviteljstvu društva u Knin. Upraviteljstvo pozivlje na naročbo s temi besedami: „Tko je Hrvat, neka to sada činom zasvjedoči; dokaz hrvatskog patriotizma budi razmjer podpore za hrvatske spomenike!“ Koliko uspeha bodo imele te besede, ne vemo, ali zahteva se preveč žrtev za publikacije stvari, ki so učenjakom većinomoma že znane. Vrhu tega je v Dahnaciji tudi še drugo podobno društvo „Bihać“, ki si je postavilo isti smoter, kakor starejše kninsko društvo. Tudi nahajamo med sotrudniki same diletante na arheološkem polju in nobenega akademiški izobraženega starinoslovca. Zdi se nam, da hoče „Prosvjeta“ tekmovati z listom „Bullettino di storia e archeologia Dalmata“, katerega ureja že toliko let izkušen in priznan arheolog, ravnatelj *Franjo Bulić*. Še ta list, ki prav rad prinaša vsako razpravo o hrvaških starinah (hrvaški ali italijanski) nima preveč naročnikov in izhaja le z deželno podporo. Čemu torej sile cepiti? — „Prosvjeta“ prinaša sledeče razprave: „Tegurij cerkve sv. Marije u Biskupiji kod Knina“ (s podobo), sp. *F. Radić*; „Topografičke crtice o starohrvatskim županijama u Dalmaciji“, sp. pokojni *Fra Stipe Zlatović* (dobra razprava); „Starinski šibenički kodeks“ (s podobo), sp. otac *Ivan Barbić*; „Ulomak pilastra iz VI. ili VII. vieka“, po *Evansu* sp. *Radić*; „O stećcima (grobnih kamenih), piše *Petar pop Kaer* (s podobo); „Hrvatska biskupska crkva sv. Marije u Biskupiji i crkva sv. Bartula na kapitolu kod Knina“ (otac *L. Marun*); „Starobosanski nadpisi“, priobčuje *Vuletić-Vukasović* (učitelj); „Dalmacija i arbanaški jezik“, sp.

otac A. Vukičević; „Nečven-Kule“ (s podobo), opisal Urlič-Ivanović (učitelj); „Izveštaj upraviteljstva starinarskog društva u Kninu“; „Pitanja na vse prijatelje domaćih starina“; „Bibliografija“ in „Pravila hrvatskog starinarskog društva“. Prvi snopič ima 67 strani, na močnem popirju lepo tiskanih (Dionička tiskara u Zagrebu).

De lo. List za nauku, književnost i društveni život. Godina druga. Urednik dr. M. Gj. Milovanović, Beograd. Parna radikalna štamparija, 1895. — Dobili smo prvi zvezek (za mesec januar) te obširne smotre (revue), ki obsega 176 strani vel. 8°. in prinaša te-le članke: Nekrolog Ljubomira P. Nenadovića; pesen iz Snohvatica Zmajovinih „Vila Andosila i ptica Nevidica“. Jeftana Šantića črto iz Mostarja „Ruža“. Zanimiv je izvadek iz knjige „Aus dem Leben König Karls von Rumänien“, ki očitvidno izziva vzporedbo tega izvrstnega vladarja z nekim bivšim domačim vladalcem. Potem je nadaljevanje prirodopisnega sestavka „Mravi“ od Ljub. M. Davidovića. „Pogašene zvezde“, nekdanje ljubavne pesni sedanjega realista. — „Život“, igra J. N. Potanenka, z ruščine prevel M. M. Bojović. — Zatem prihaja zanimivo predavanje Ljubomira Jovanovića „Pokušaji i prvi uspesi krštenja balkauskih Slovena“. To je prvo onih predavanj, katera misli profesorsko društvo letošujo zimo prirediti v korist društvene blagajnice. — Jer. Ž. je prevel Heinejevo pesem „Belsazer“. — Potem je natisnjeno nadaljevanje priče grofa L. N. Tolstoja (sic!) „Opsada Sevastopolja“. — Manjši spisi so: „Novi stil od Joce Savića, glavnoga reditelja münchenškoga dvorskoga pozorišta“, „Kraljevsko-srpsko narodno pozorište v 1894. godini, kjer veli pisec: „Gjica Nigrinova zadobija publiku toplim igranjem u svima svojim ulogama. Ona će vremenom biti velika umetnica, ako se za vremena oslobodi nekih mana (isprekidanost u govoru, plačan ton). — V „Naučni kroniki“ govori o „lečenju difterije antidifteritičnim serumom“ dr. V. Ž. Gjorgjević. — V „Kritiki in bibliografiji“ se ocenjajo različne knjige. Končno prinaša list bogat zbor beležek. V teh beležkah se prijavljajo tudi nekateri hrvatski listi in hrvatske knjige, kar je v srbskih listih redka stvar.

Lastnik lista je Stojan M. Protić, komur se pošilja naročnina. Le-ta znaša na leto 20 frankov. List bode izhajal 25.—30. (po starem kal.) vsakega meseca. Uredništvo je na Obiličevem Vencu br. 4.

Luča se imenuje nov zabavno-poučni list, ki ga izdaje društvo „Gorski vijenac“ na Cetinju. Cena 2 gld. — Poleg tega izhaja kot glasilo črnogorske metropolije in naučnega ministerstva „Prosvjeta“. — V Belem gradu izhaja „Srpski pregled“; izdaje ga Ljubomir Nedić.

V 6. listu zagrebške „Prosvjete“ vidimo izvrstno zadeti sliki gospoda Borštnika in gospe Borštnikove s kratkim životopisom naših umetnikov.

Životi svetaca i svetica božjih. Napisao dr. Francisko Iveković, kanonik. Dijel drugi. Travanj, svibanj, lipanj. Drugo popravljeno izdanje. Zagreb. Na svijet izdala knjižara dioničke tiskare. 1895 8°. 540 strani. Cijena 1 fr. 60 kr. Knjiga je podobna našemu „Življenju svetnikov“, katero je izdala Družba sv. Mohorja. — Hrvaške strokovnjaške ocene hvalijo knjigo zaradi temeljitega uporabljenja virov. Popir in tisek sta ukusna.

Yves Guyot. Okrutništvo socijalističko. Predočio u hrvatskom ruhu Milan Krešić. U Zagrebu. Knjižara dioničke tiskare. 1894. 8°. 188 str. Cena 80 kr. — Knjiga bode zanimala vsakogar, ki se zanima za velika društvena vprašanja. Yves Guyot je jeden najznamenitejših narodnih ekonomov današnje Francoske. Njegove razprave so pisane živo in jasno, tako da bode iz njih koristi zajel tudi oni, ki ni neomejen občudovatelj kapitalistovskega stanovišča Guyotovega.

Kratki hrvatsko-ruski riečnik. A. C-B+P+B+T. Ciena 50 novč. = 40 kopejaka. U Zagrebu. Tisak Dioničke tiskare. 1894 8°. 111 str. Po nekaterih indicijah sodimo, da je sestavljač tega slovarja Slovenec. Namenjen je slovar posebno Rusom, ki se hote učiti južnih slovanskih narečij. Po kakih načelih je sestavljen, ni povedano in se ne da iz slovarja samega posneti. —

V 3. št. letošnje „Bosanske Vile“ je tiskana pesen Simona Brica „Brez hiše“ (tiskana v Lj. Z. II. str. 290.), katero je prevel A. Gavrilović.

V izvrstni smotri italijanski „Nuova Antologia. Rivista di scienze, lettere ed arti. Anno XXX. 3. serie. vol. 55. fascicolo 1. e 2.“ meseca januarja t. l. je izšla studija o borbi balkanskih narodov; spisal jo je Carlo de Stefani pod naslovom: „La lotta dei popoli nella penisola Balcanica.“

V pojasnilo. V 5. številki letošnjega tečaja »Bosanske Vile« čitamo med književnimi beležkami pod zaglavjem „Nebratski“ oster protest proti „drskome i nebratskome vriedjanju“ (drznemu in nebratovskemu žaljenju), katero je baje zakrivil naš list s tem, da je oglasil »Bosansko Vilo« pod nadpisom „Drugi hrvatski časopisi“. Zajedno se poziva naš list, da se „opametuje“ in da bodi „pristojnejši“ v pametovanju (zapominjanju) tuje narodnosti. Naš list je o mnogih prilikah posvedočil, da goji jednako nepristransko simpatije za bratovski plemeni hrvaško in srbsko; celo pa mu ni prišlo nikdar na kraj uma, da bi prepir med našimi brati kakor si koli bodi širil in pospeševal. Tudi neznanja o dejanskih razmerah med „zavadjenom braćom nebraćom“ nam ne more nihče očitati. Jasno je torej, da je zašel naš oglas »Bosanske Vile« v 2. številki našega lista po tiskarski pomoti med hrvaške časopise. Tiskan je namreč z drobnimi slovi, a moral bi biti naslov tiskan z debelimi; dotični poročevalec ga ni uvrstil med hrvaške časopise, nego samo na istem kosu popirja na koncu pridružil hrvaškim listom z namenom, da se natisne oddeljeno od hrvaških časopisov. Upamo, da bode »Bos. Vila« zadovoljna z našim pojasnilom, in izrekamo samo še nado, da i ona sama uvidi, da se je s svojimi trpkimi besedami nekoliko preneglila.

Histoire de l'Autriche-Hongrie; par Louis Leger. (Paris. Hachette. 1895. 16°. 4e éd. Pisatelj te knjige (profesor au collège de France) ne opisuje zgodovine dežel, ki so nekdanj pripadale Avstriji. Ograničil se je na opis treh skupin, ki so še danes temelj avstrijske države in katerih končno razmerje medsebojno še dandanes ni ustanovljeno. Te skupine so: Avstrija, Češka, Ogerska. Zanalasč torej ne opisuje skupne zgodovine, nego analitično razpravlja zgodovino nekaterih narodnih skupin.

Gospod Leger nam predočuje tudi najnovejše dogodke: padec Taaffejevega ministertva, cerkveno-politične zakone v Ogerski, postopanje Mladočehov i. t. d. V predgovoru podaje pregled državnopravnih prvin, na koncu pa opisuje državno organizacijo in politično statistiko.

Napravnik, Čeh, glavni kapelnik državnega Marijinskega teatra v Petersburgu, je zložil novo opero „Dobrovski“, kateri je snov vzeta iz Puškinovega romana. Hvali se melodijoznost te skladbe. Sploh je bila opera vzprejeta s priznanjem.

Aleksander Sergejevič Gribojedov. V Rusiji se je slavila letos stoletnica rojstva tega znamenitega moža, ki je s svojo ostro satiro prižgal svojim rojakom luč evropske prosvete. Rodil se je v Moskvi 4. jan. 1795. leta in po burnem življenju umrl silne smrti 12. febr. 1829. l. v Teheranu

Izmed njegovih del je posebno znamenita komedija „Gorje otb uma“ (Nesreča, ki izvira iz razumnosti), v kateri neusmiljeno biča puhlost in ošabnost svojih sodobnikov. Ta komedija se je čitala po vsej Rusiji, še predno je bila natisnjena, in prišla je v roke tudi carju Aleksandru I.¹⁾

¹⁾ Mnogi izreki te igre so postali pregovori.